

Harriak mintzo balira

Egunsentia iluna da, kaleak bakarrik daude, gutxi dira goizeko seiretan handik-ona abiatzen direnak. Noizbehinka kantoï batetik halako aurpegi lokartua, beste egun berri landun hau jasan ezinik, albora begiratzuz, zigarroa lurrerantz jaurtikitzen, eskuak gabardinaren poltsikoan sartuz eta pausoak astunago oraindik beharbada, asfaltoa zapaltzen dute hurrengo eskinaruntz abiatuz, biraitsu batez esku-bialdera sartzeko.

(Norbait etorriko balitz aurrez-aurre, eta topo egingo bagenu... muturra apurtuko nioke...)

Kale hestuak etengabeko harrizko marra batez, elkar jarraitzen dute dena itxi eta taberna erdi zabaldu batzuen ateak zeharkatuz; norbaiteren oinak daude agerian ertzean.

—Ez da asko ikusten atari honetatik aurreko enparantza txiki hau ez bada, bere estatua danborileroa, eguneroko usoen kakaz horniturik. Egia esan, danborilero harritu honek egunetik egunera aurpegi okerragoa duela dirudi. Ez ote zaizkio gustatzen usoen oparitzo usaintsuak?

Zazpirak. Orain jaitsiko da eskailera erdoïdu-zaratatsu honetatik Josefina, betilun. Atea zabaldu, kanpora begiratu, hobe esan, zerura begiratu ea zer dagoen, euri ala eguzki, berdin da; beti bere guardasol erraldoi horrekin jaitsiko du azken harrizko ene eskilara hau, alde bietara begiratzuz, hormari jarraituz eskubitik kallean gora joateko.

Gaur Ostirala denez gero, girotxoa izango dugu alboko tabernan. Ea animatzen den enparantza nimino hau!

Harriok ez bihotzik ez moralik ez dugunez gero, berdin zaigu neska jantzi-orrastu berriak, nahiz pelukeriatik usaintsu atera-berri diren mutil mazizoak, edo arratsaldeko azken «kolgatua» edo betiko mozkor masail gorria, zein apaiz betaurrekodun gona luze edota punki gangor-zorrotzduna igarotzea gure aurretik; gauza da jendea izatea, jende berria ahal dela eta gertakizun zahar-berriak izatea, zerbait kontatzeko izan dezagun.

—Zeren zuek ez dakizue edo agian bai, zein aspergarria den eguneroko ezer ez gertatzearen denbora joana. Ni ere zahartzen noa eta gaztetan harri sendo-argitsua izan banintz ere, gero eta zulo handiagoa egiten didate txakur txisalaria, banatzailen furgoneta topekariak, umeek nire aurka darabilzkiten mailuak... (ama datorrenerako koska ederra egina didate ume aluok...) eta abar luze erasotzaile batek. Kontatu, kontatzea da nik nahi dudana. Alboko harriari, harek besteari, besteak nere ondokoari, hark neri eta honela poliki poliki, badakigu bai, gure alde zaharrean gertatuko gauzen berri, ez pentsa! Alboko tabernan entzuten da sukaldean olio zipristina, pintxo berri-koloretsuen aitzindari (lehio gaineko harriek diotenez).

Agertzen dira eguardi-aldeko lehen poteatzaileek beren begi antsi-gosetuak mostradore gaineko pintxoengan pausatzeke, txistua motibatzeke, edaria edateko elkarki lauzpabost gauza pijo-ez-hain-pijoak esateko, txanpoiak zaratatsu uzteko, eta bost agur bota ondoren hurrengo tabernara artalde zaratatsu gisa joateko.

—Gaur libratu naiz, poteo-taldeko azkenak ez du bota ohi duen bezala puzker isil-usaintsua, jandako banderilaren adierazle.

...Handik ordu batera, kantoiko harri bikoitzak esan dit gaur bakailu puzkerra bota duela.

Zuri, kontu honen irakurle zarenari, berbetan ari natzaizun bitartean noski, jende pilo igaro da, ez nire begien aurretik nik ez bai ditut begiak, ni dena naiz begi, naiz sentikor, nahiz eta harri izan. Zer pentsatzen zenuen, harrizkoak ginela bihotz gabeak, kolpe guztien hartzaile sentigabeak? ez maitiok ez (hau peloteo hutsa da) gu hadi gaude bakoitza bere lekuan. Neri tokatu zait zuen pisua ezagutzea, zuen zapatilen, boten, takoiien, espartinen txirristra jasatea. Ez naiz kexatzen bainan gusatuko litzaidake izatea edozein lehiopeko harria, lore-ontzien euskarri, eta haize freskoa xurgatzea, itsasaldetik alde zaharreko kale-labirintoa zeharkatuaz gero enparantza honetara umilki eta gezalaren azken perlekin ailegatzen dena. Zuen gorputzen astuntasun-erdia eustea bakarrik eta kamisa-gabeko ukalondo pausatuen ikuimena sentitzea, eta noski, horrela askoz gehiago iraungo nukeen bainan agian ez nintzateke hain zuzenki hemen, kalean gertatzen diren berrietaz jabetuko. Ez naiz kexu, ez! Bainan barka, jarrai dezadan hemengo, enparantza honetako, nire atariko berriak emanaz. Hau saltsa! Ostirala animatzen hasia da, bazkalondoan jendea, langilea, lanean aritzen dena, ez ni bezalakoa, gero eta hurbilago ikusten du zamaren bukaera, ordu bi, ordu bat, lanarenak egin du! pentsatuko du gero alboko tabernara etorriko den batek baino gehiago!

Gazte batzuk, neska, jarri dira nere aurreko aulki txuri-luzean. Hiru dira eta hor ari dira kontu-kontari. Hadi egongo naiz haien berri jakin dezadan.

—Non erosi dituzu belarritako hoiek? Bai politikak!

—Hor, beste kaleko bitxi-denda horretan. Korte pixka bat ematen dit sartzea, bertako neska hain da kontrolatzailea! ez dizu begirik kentzen!

—Zuk daramazun itxurarekin, normala! kosto salmentaren diruarekin zindoa-zela pentsatuko zuen eh, Pekas?

—Kosto saldu ez, erre, erre egiten dut nik!

—Eta guk ere, eh kolega?

—Tori Gorri, egin ezazu «eder» bat.

—Bai txina majoa hauxe! Gaur aberats eta dohatsu etorri zaigu Pekas, eh Mixeri?

—Aprobetxatu behar, horrelako egunak gutxitan izaten dira eta...

—Nola dijoa petardo hori! gero eta okerrago egiten dituzu Gorri. Zer dela eta?

—Esku-muturrean zauria dut, ez al duzue ikusten?

—Zer, mutilak orain jipointzen zaitu ala?, amodio teknika berriak?, esan, esan.

—Zoaz pikutara! Emaidazu sua, Mixeri.

—Badakizue gaur zortziretan manifestapena dugula? Bai, errefuxiatuen alde.

—Izango da saltsa orduan...

—Ni ez noa esku honekin.

—Zer bada, txakurrei muturrean joteko asmoa zenuen ala? Ezkerrarekin ere bota daitezke harriak.

—Bota ezazu zeuk nahi baduzu, ni banao Akerbeltzeruntz eta.

—Ez zatoz orduan...

—Ez, bukatzen duzuenean, handik ibiliko naiz. Geroarte!

—Geroarte, prixas, baina pasa porrua!

—Goazen Mixeri, ea zer dagoen.

Enparantza erdi-hutsik geratzen da. Uso kakatiek jarraitzen dute koroatzen etengabeki harrizko danborilero-betilunaren txapel barregarria. Gazte batzuk pasatzen dira pankarta batzuekin Bulebar aldera.

Ahaztua nuen, azken bolada honetan Ostiralak nahiko beroak izaten zirela. Beno, mementuz bakarti geratu naiz enparantzán, hau aspergarritasuna! Ikusi ez, entzun egin behar gehiago oraingo honetan. Bulebarra gertu dago eta primeran jasoko ditut hango gertakizunak telebistaz ez bainan bai irratiz. Oihuak entzuten

dira, manifestariarenak noski, eta orain tiroak, tiro ugariak eta jendea arrapaladan, norbaitek bultzatuko balio bezala. Buletik datozen bi kaleetatik lasterka datoz atzeraka begiratuaz. Gehienak kalean gora dijoaz eta bakan batzuk geratu dira enparantza aldean harrika, Bulerantz. Oihuak nonahi entzuten dira.

—Txakurrak hormara! ¡Cabrones!

Eta berriro tiroak, kezko poteak.

Laket zaidan lehioko lore-ontzi bat tiro batez lehertzen da eta bertan behera erortzen. Mutil batzuen ondoren datza orain lore-ontzia zena. Zabor-ontziak, poltsak, botatzen dituzte kale-ahora barrikada gisa. Gomazko pilotak etxe bien hormen kontra behin eta berriro joka, joka, joka... Kezko pote gehiago.

Azken gazteak alde egiten dute Narrrika kaletik. Haietariko neska bat atarira dator lasterka bizian. Nire gainean une bat pausatzen denean, oinetan nabaritzen dut bihotzaren dardar-taupadak, lehertzera dijoala dirudi. Begiratzen du instant batean ezker aldeko kalera eta barrura sartzen da. Eskilarak igotzerakoan zarata bidertzen da eta bapatean, bigarren pisuan edo, desagertzen.

—¿Has visto a esa perra? Me ha parecido que se ha metido a la plaza. En algún portal de estos andaré. Tú mira los bares.

—¡Vamos!

—Como la agarre... me ha atinado una pedrada en la rodilla la muy jodida. ¡Putá vasca!

—Ni ere ixilik nengoen normalki dudan pultsu ia somaezina txikiagotuz, eta nere harri poroetatik hartzen dudan arnas ahula, ahulagotuz arego. Konturatzen ba zen ni azpian bizirik nengoela!

Esku batean fusila, buruan kaskoa, bota beltzak, jantzi marroia, ba dijoa eskurrutetako beherantz bultzatzen atea irekitzeko. Ba du hanka bat barruan eta hadi dago ea zerbait apartekoa entzuten den atarian barrena. ¡Nos vamos! oihuak ikaritzen hain konzentratua zegoena, eskuturrekoa bapatean utzeraziz eta azken begirada boteaz gorantz, jarraitzen die atari aurretik pasatzen direnei.

—Vamos a entrar en los bares de esta calle a buscar vasquitos para la cena.

—Hori esatean, harrikada laino bat erortzen zaie kale paraleloko kantoitik. Tiroka hasten dira berriro, noranahi eta harrikalariengana hurbiltzen.

Gero eta jende gutxiago enparantz: ni, beste harriak, eta danborileroa. Usoak aspaldidanik joanak dira leku seguru baten bila.

Gaua erortzen da emeki emeki, tiroak, harriak, oihuak nahastuz; noizbehinka buru batzuk lehio eta tabernetatik, berehala sartuz; lau hankako txakur arraza-gabea eskinak usaintzen bere botere lurra mugatzeko eta usoak gero ta beherago planeatuz, bere betiko sonbrero koloretsuan pausatu nahiean. Bulebarrean, azken orduetan isilik zirauen horretan, furgoi berrundarie aditzen da.

—¡Ya vale por hoy!

—Tenemos cinco en la jaula. Hoy no dormirán.

—Nosotros nos quedamos media hora más.

—Vale, nos vemos en el cuartel.

—Ezer kontatzekorik ez, uso bat pausatu da eta lumak harro-harro arratsaldean egin ez duen dantza borobil bat ari da aurkezten. Bizpahiru buelta sonbreru gainean alde batera, bestera. Inor agertzen ez dela ikusterakoan, gargara-orru batzuk egiten ditu eta gora begiratuaz, zeru ilunerantz, hegalada zaratsuan teiltuen gainetik norabait doa, bere lagun baten bila.

Atari barruan hala ere, tarteka egurrezko eskilara zaharren aienea entzuten da. Ez dago argirik, jeisten dena ez du astuna ematen marmarioak ez bait dira gogorak. Azkenengo bi mailak jeitsi, sarrera oso isilik igaro, albaska bekokia esaltzen duen ile luze-kiskurrak, eskubiko begia ateko kristalaren kontra pausatzen du alde gustietara mugituz begiko ninia.

Arnasartzea geldiago dijoa orain. Eskuturrekoa mugitzen da zarata pixka bat atereaz. Hanka bat kanpora, gorputz erdi ere, begira, begira; zigarro bat piztu, eskuak oraindik dardaretan mantentzen dute pospoloa; lurrera doa, hankarekin zapaldu, haize bolada freskoa sartu biriketean, kalera lagun baten bila.

—Agur neska, bihar arte.

EDU ZABALA